

Hársfalvi Péter felszólalása nyolc, *Zsigmond Lászlóé* hét, *Hanák Péteré* hat, *Gyórfy Sándoré* és *Mucsi Ferencé* öt szeletre aprózva, került bele a beszámolóba.) Ennek a helytelen módszernek eredménye az, hogy a vitának olyan fontos összetevői, további alakulására erősen ható tényezői, mint például *Kosáry Domokos* vagy *Siklós András* felszólalása, meglehetősen el-sikkadnak az ismertetésben, s az olvasó nem mérheti fel valódi jelentőségüket. Még súlyosabb hiba, hogy a tájékoztató nem emeli ki eléggé a vita egyik legfontosabb mozzanatát s egyben erényét, azt a megérdemelt bírálatot, melyben *Andics Erzsébet* szektás és dogmatikus felszólalása részesült.

Azt persze mérlegelni kell, hogy a *Századok* ismertetése még hónapokkal ezelőtt, zord időben készült. De ennek tudatában sem hallgathatjuk el, hogy a Petőfi Kör vitái, melyekre oly nagy figyelemmel tekintett és tekint az országos közvélemény, ma már nem

ilyen rosszul sikerült beszámolókat érdemelnek. Feltétlenül meg kell teremteni a módját annak, hogy a Petőfi Kör tanácskozásainak anyaga a maga eredeti mi-voltában kerülhessen azok kezébe, akik nem vehetnek részt személyesen e vitákban. *Mindenképpen indokolt a Petőfi Körnek az a javaslata és igénye, hogy vitáiról rendszeresen megjelenő tájékoztató lapot adjon ki, a fontosabbakat pedig füzetekben vagy könyvekben is megjelentesse.* Ha a Petőfi Kör élhet ezzel a lehetőséggel, jótékony, gondolatébresztő hatása megsokszorozódik a szélesebb nyilvánosság pedig fokozott fölkészülésre és felelősségtudatra ösztönzi a felszólalókat és javaslattevőket. *Lapot tehát, a nyomtatott betű nyilvánosságát a Petőfi Körnek!* — ennyit a fiatal magyar értelmiség, mely alkotó kedvét, politikai öntudatát már nem egyszer bebizonyította, igazán megérdemel.

Irodalmi Újság,
1956. szeptember 29.

Hanák Péter — Pamlényi Ervin

A viták nyilvánosságáért!

E nyilvánosságért emelt szót Lukácsy Sándor a múlt heti *Irodalmi Újságban*, ahol jogos bírálattal illeti a *Századok* legutóbbi számában megjelent, a Petőfi Kör történész vitájáról szóló beszámolót. Úgy gondoljuk, Lukácsynak messzemenően igazat kell adni abban, hogy az ismertetés erősen tompított képet ad a vitáról, az olvasó nem élheti át a vita dinamikáját, nem érzékelheti eleven hullámvázát, alakulását, belső összefüggéseit, folyamatosságát, arányait... S aki a történész front belső

helyzetét és a Petőfi-köri vita nagy felszabadító hatását ismeri, csak egyetérthet Lukácsyval abban is, hogy ez a vita nem ilyen beszámolót érdemelt volna.

Július folyamán — mint Lukácsy találóan nevezi, a hónapokkal ez-előtt zord időben — úgy állott előttünk a kérdés, egyáltalán közöljünk beszámolót a vitáról, vagy pedig egyelőre hallgatással menjünk el mellette. Akkor eredménynek könyveltük el, hogy a közlésre egyáltalán módot találhattunk. Az adott szöveggel kapcsolatban is a szerkesztőségben és a szerkesztő bizottságban ellentétes álláspontok merültek fel. Szerkesztő bizottságunk, bár nem vonhatta ki magát a tompító tendenciák bizonyos fokú befolyásától, végül is úgy határozott, hogy hasznos a vita legfontosabb elvi kérdéseit, az azokkal kapcsolatos felszólalások lényegét minél előbb nyilvánosságra hozni: később még sor kerülhet részletesebb közlésre is. Így jelent meg aztán a Petőfi-köri vitáról szóló — eddig legterjedelmesebb — ismertetés. De mire megjelent, szeptember eleje volt — s hála a XX. kongresszus eszméi más frontokon gyorsabb kibontakozásának, már szinte anakronisztikussá vált. Ennyit a cikk előzményeiről.

Még néhány szót a közlés módszeréről. A vitának ily módon nem a felszólalások rendjében, hanem tematikai csoportosításban való közlése, önmagában nem hibáztatható és *elvi* beszámoló írásánál hasznos módszernek látszik. Persze csak akkor, ha híven tükrözi azokat a lényeges mozzanatokat is, amelyeknek feldolgozását Lukácsy a *Századok* beszámolójából joggal hiányolja.

Végül még annyit: bár a XX. kongresszus eszméi történetíróink legnagyobb részét ma már meghódították, s marxista történetírásunk minden eddiginél gazdagabb fejlődését ígérik, a kérdések egész sorának — elsősorban az égető szervezeti átalakulásoknak — ebben a szellemben való megoldása még várat magára. Meggyőződésünk, ha történészeink példát véve a magyar írók állhatatosságáról és egységéről, érvényre juttatják majd a legszélesebb demokratizmust, a *Századok* is többet, sokkal többet tehet „a viták nyilvánosságáért”.

Irodalmi Újság,
1956. október 6.